

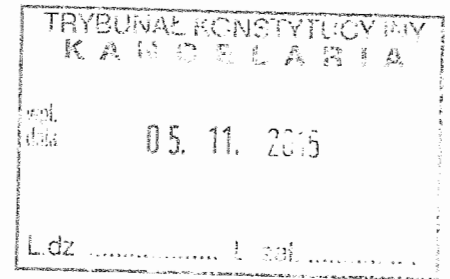

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 4 listopada 2015 r.

PG VIII TK 76/15

SK 27/15

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną W P., wnoszącego o stwierdzenie niezgodności art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 oraz z 2009 r. Nr 61, poz. 498) w związku z art. 459 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 ze zm.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- na podstawie art. 82 ust. 2 w związku z art. 56 pkt 5 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064) -

przedstawiam następujące stanowisko:

na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) w związku z art. 134 pkt 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064) postępowanie podlega umorzeniu ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia.

UZASADNIENIE

W P. (dalej także: Skarżący) wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego ze skargą konstytucyjną, przytoczoną na wstępie niniejszego stanowiska.

Skarga ta została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego i prawnego.

Skarżący, pismem z dnia maja 2014 r., złożył skargę w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) [dalej: ustawa o skardze], domagając się stwierdzenia przewlekłości w sprawie karnej prowadzonej przed Sądem Rejonowym w C , w której Skarżący był oskarżycielem posiłkowym, a także zasądzenia na jego rzecz od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w C kwoty zł z tytułu zaistniałej przewlekłości.

Postanowieniem z dnia sierpnia 2014 r. Sąd Okręgowy w K. pozostawił skargę bez rozpoznania na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. i art. 430 § 1 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze, wskazując w uzasadnieniu, że skarga została wniesiona po terminie, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy o skardze. W sprawie o przestępstwo popełnione na szkodę Skarżącego, w dniu marca 2013 r. zapadł bowiem wyrok zaoczny, który uprawomocnił się z dniem października 2013 r.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia sierpnia 2014 r. Sąd Okręgowy w K. przypomniał, że, stosownie do brzmienia art. 5 ust. 1 ustawy o skardze, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego ona dotyczy, nastąpiła przewlekłość, wnosi się w toku tego postępowania. W sytuacji zaś, gdy postępowanie zostało prawomocnie zakończone przed wniesieniem skargi, skarga nie może być już rozpoznana merytorycznie.

Skarżący wniósł zażalenie na wskazane powyżej postanowienie, domagając się jego uchylecia i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do merytorycznego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w K., pismem z dnia września 2014 r., poinformował Skarżącego, że jego zażalenie pozostaje w aktach bez nadania mu biegu, ponieważ „w oparciu o ustawę o skardze (...) nie przewidziano możliwości zaskarżenia wydanych na jej podstawie orzeczeń”.

Jak podaje Skarżący, „[o]dpis tego pisma doręczony został skarżącemu 24 września 2014 r. Orzeczenie z dnia sierpnia 2014 roku ma charakter ostateczny i prawomocny” (uzasadnienie skargi, s. 6).

W ocenie Skarżącego, „[w]skazane powyżej pismo z dnia września 2014 r. zapadło na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy o skardze, który stanowi, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek skargi sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy. W sprawie Skarżącego zastosowanie więc znajdowały przepisy o postępowaniu zażaleniowym, ujęte w Kodeksie postępowania karnego (art. 459 k.p.k.). Ponadto, jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 marca 2006 r. (sygn. akt III SPZP 3/05, OSNAPiUS 2006 nr 21-22, poz. 341, str. 946), której nadano moc zasady prawnej, na postanowienie w przedmiocie przewlekłości postępowania cywilnego zażalenie nie przysługuje (art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze)” [uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 6].

Uzasadniając zarzut ujęty w *petitum* skargi konstytucyjnej, Skarżący przedstawił następujące argumenty:

„- postępowanie wywołane skargą na przewlekłość postępowania jest od początku do końca postępowaniem sądowym, do którego pełne zastosowanie znajduje przepis art. 176 ust. 1 Konstytucji; do postępowania tego nie odnoszą się natomiast wyjątki, o których mowa w art. 78 zd. 2 Konstytucji, albowiem orzeczenie w nim zapadłe ma charakter merytoryczny i rozstrzyga o istocie

sprawy, którą jest przewlekłość postępowania, a w konsekwencji również - bezprawne zachowanie Skarbu Państwa, stanowiące podstawę dochodzenia przez Skarżącego roszczenia o odszkodowanie lub zadośćuczynienie na podst. art. 417 kc;

- orzeczenie Sądu w sprawie wywołanej skargą na przewlekłość postępowania jest orzeczeniem rozstrzygającym spór merytorycznie - o charakterze tego orzeczenia decyduje bowiem przedmiot postępowania, którym jest roszczenie Skarżącego o charakterze cywilnoprawnym i odpowiadająca temu roszczeniu odpowiedzialność deliktowa, ponoszona przez Skarb Państwa; bez znaczenia dla oceny charakteru wskazanego orzeczenia pozostaje przy tym procedura, w oparciu o którą owe orzeczenie zostaje wydane;

- Sąd rozpoznający skargę na przewlekłość postępowania jest organem pierwszej instancji - bez znaczenia dla tego faktu jest okoliczność, że rozpoznanie skargi odbywa się według przepisów o postępowaniu zażaleniowym; istotne jest bowiem to, że sąd rozpoznający skargę jako pierwszy wypowiada się w sprawie dot. przewlekłości postępowania;

- postępowanie wywołane wniesieniem skargi na przewlekłość jest postępowaniem sądowym, odrębnym od postępowania, którego dotyczy skarga i w stosunku do tego postępowania ma charakter autonomiczny; w postępowaniu tym występują inne strony, aniżeli w postępowaniu, którego skarga dotyczy, a ponadto postępowanie ze skargi ma swój odrębny przedmiot i cel;

- sama skarga na przewlekłość wywołuje nowe postępowanie o autonomicznym bycie, z tego też względu nie jest zasadne uznawanie jej za "quasi-zażalenie"; decyduje o tym przedmiot postępowania, który w przypadku postępowania ze skargi na przewlekłość postępowania jest odrębny od przedmiotu postępowania, którego skarga dotyczy, ponadto - kontroli sprawowanej nad postępowaniem jako całością nie można utożsamiać z kontrolą instancyjną nad prawidłowością orzeczenia wydanego w sprawie;

- treść art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, nakazującego odpowiednie stosowanie przepisów o postępowaniu zażaleniowym nie może być utożsamiana z brakiem możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania;
- postanowienie w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, wydanym przez sąd rozpoznający tę skargę jako sąd pierwszej instancji; postanowienie to przesądza bowiem o istocie sprawy - o prawach i obowiązkach podmiotów „stosunku sądowego”, tj. ustala fakt niezaistnienia lub zaistnienia przewlekłości postępowania i na żądanie Skarżącego może zawierać rozstrzygnięcie w przedmiocie przyznania Skarżącemu od Skarbu Państwa lub komornika określonej kwoty;
- postanowienie zarówno oddalające jak i uwzględniające skargę na przewlekłość postępowania ma charakter prejudycjalny w postępowaniu o odszkodowanie lub zadośćuczynienie za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej; oznacza to, że wiążące ustalenie istnienia lub nieistnienia bezprawności zachowania przy wykonywaniu władzy publicznej następuje w postępowaniu jednoinstancyjnym, czego nie można pogodzić z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej” (uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 18-20).

Skarżący - co należy przypomnieć - domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją art. 8 ust. 2 ustawy o skardze w związku z art. 459 k.p.k., uzasadniając zarzut skargi brakiem możliwości zainicjowania kontroli zażaleniowej orzeczenia w przedmiocie przewlekłości postępowania sądowego.

Należy w związku z tym zauważyć, iż Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wskazywał, że, w świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji, nie ulega wątpliwości, że jedynym dopuszczalnym przedmiotem skargi konstytucyjnej może być unormowanie wykazujące złożoną (dwojaką) kwalifikację. Po pierwsze - winno być ono podstawą prawną ostatecznego orzeczenia, z wydaniem którego

wiąże skarżący zarzut naruszenia przysługujących mu zgodnie z postanowieniami Konstytucji praw lub wolności. Po drugie - to w normatywnej treści uregulowań kwestionowanych w skardze konstytucyjnej tkwić winna bezpośrednia przyczyna niedozwolonej ingerencji organów stosujących prawo w sferę konstytucyjnie chronionych praw podmiotowych skarżącego (*vide* - postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 18 lipca 2007 r., w sprawie o sygn. akt Ts 153/06, OTK ZU, seria B, nr 6/2007, poz. 273 oraz 22 października 2007 r., w sprawie o sygn. akt Ts 291/06, OTK ZU, seria B, nr 5/2007, poz. 241).

W licznych orzeczeniach, odnoszących się do skargi konstytucyjnej, Trybunał Konstytucyjny przypominał też o konieczności wykazania związku pomiędzy przedmiotem skargi a ostatecznym rozstrzygnięciem o wolnościach, prawach lub obowiązkach skarżącego.

Przykładowo, w postanowieniu z dnia 23 listopada 2009 r., w sprawie o sygn. akt Ts 91/09, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że *„przedmiotem kontroli w trybie skargi konstytucyjnej może być tylko taki przepis ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego orzeczono ostatecznie o przysługujących skarżącemu konstytucyjnych wolnościach i prawach. Doprecyzowując tę przesłankę, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że może to być tylko przepis, który zdeterminował w taki sposób treść opartego na jego podstawie rozstrzygnięcia, iż doprowadziło ono do naruszenia wskazanych w skardze praw lub wolności. Uznanie zaskarżonego przepisu za niekonstytucyjny - wskutek rozpatrzenia skargi przez Trybunał Konstytucyjny - prowadzi ma bowiem do jego wyeliminowania z systemu prawa, a poprzez ponowne rozpoznanie przez odpowiednie organy sprawy, w związku z którą wniesiono skargę, do usunięcia istniejącego naruszenia konstytucyjnych praw lub wolności”* (LEX nr 737227; *vide* też - postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 28 września 2010 r., w sprawie o sygn. akt Ts 154/09, OTK ZU seria B nr 5/2010, poz. 365; 16 listopada 2010 r., w sprawie o sygn. akt Ts 150/08, OTK ZU seria B nr 6/2010, poz. 417 oraz 26 listopada 2010 r., w sprawie o sygn. akt Ts 281/09, OTK ZU seria B nr 6/ 2010, poz. 461).

W postanowieniu z dnia 27 września 2010 r., w sprawie o sygn. akt Ts 85/08, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż „[w] świetle przesłanek skargi konstytucyjnej, określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji, nie budzi wątpliwości, że kontroli sprawowanej przez Trybunał w trybie skargi konstytucyjnej może podlegać tylko ta norma, której zastosowanie spowodowało skutek oceniany przez skarżącego w kategoriach naruszenia jego praw lub wolności (art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK)” [LEX nr 737131; *vide* też - postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 listopada 2010 r., w sprawie o sygn. akt Ts 64/08, OTK ZU seria B nr 6/2010, poz. 413].

Mając na uwadze powołane orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, należy stwierdzić, że postępowanie w niniejszej sprawie podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) [dalej: ustawa o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 1 sierpnia 1997 r.] w związku z art. 134 pkt 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064) [dalej: ustawa o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 25 czerwca 2015 r.] ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia.

Trzeba przede wszystkim zauważyć, iż Sąd Okręgowy w K., do którego Skarżący wniósł skargę na przewlekłość postępowania sądowego w sprawie karnej, **nie rozpoznawał jej merytorycznie, ponieważ skarga ta została wniesiona po terminie.**

Podstawą rozstrzygnięcia tego sądu nie mógł więc być przepis art. 8 ust. 2 ustawy o skardze w związku z art. 459 k.p.k., który dopuszcza zaskarżalność tylko niektórych postanowień sądu zapadających w postępowaniu karnym (zamykających drogę do wydania wyroku, postanowień co do środka zabezpieczającego oraz innych postanowień, w wypadkach przewidzianych w ustawie), ale przepisy art. 429 § 1 k.p.k. i art. 430 § 1 k.p.k., które normują **kontrolę warunków skuteczności środka odwoławczego** w związku z art. 8 ust.

2 ustawy o skardze (w tym przypadku - skuteczności skargi na przewlekłość postępowania sądowego, co determinuje - powołany jako przepis związkowy - art. 8 ust. 2 ustawy o skardze).

Jednym z warunków skuteczności środka odwoławczego (a więc także skargi na przewlekłość postępowania sądowego) jest natomiast zachowanie, wymaganego przez ustawę, terminu do złożenia tego środka.

Inaczej mówiąc, w sprawie skargi Skarżącego Sąd Okręgowy w K. orzekał „ostatecznie” nie na podstawie art. 439 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze, lecz na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. i art. 430 § 1 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze.

Skoro Sąd Okręgowy w K., wobec niespełnienia przez Skarżącego formalnego warunku „terminowego” złożenia skargi na przewlekłość postępowania sądowego, skargi tej nie rozpoznawał merytorycznie, to tym samym nie mógł orzec o prawach podmiotowych Skarżącego w sposób przez Niego opisany w skardze konstytucyjnej.

W skardze konstytucyjnej W P. łączy bowiem naruszenie przysługujących mu zgodnie z postanowieniami Konstytucji praw z wydaniem przez sąd orzeczenia o nieuwzględnieniu Jego skargi na przewlekłość postępowania sądowego (orzeczenia w przedmiocie skargi, w którym sąd stwierdza, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, w istocie nie doszło do przewlekłości postępowania), gdy tymczasem w postępowaniu, w związku z którym sformułowano skargę konstytucyjną, do wydania takiego orzeczenia w ogóle nie doszło.

Niezależnie od powyższego należy odnotować, że skarga konstytucyjna została wniesiona z naruszeniem terminu do jej wniesienia, określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 1 sierpnia 1997 r.

Skoro bowiem pismo Sądu Okręgowego w K. z dnia września 2014 r. Skarżący otrzymał - jak sam przyznaje - w dniu 24 września 2014 r. (*vide* -

uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 6), to liczony od tej daty 3 - miesięczny termin do wniesienia w tej sprawie skargi konstytucyjnej **upłynął w dniu 24 grudnia 2014 r., podczas gdy skarga została nadana w dniu 13 kwietnia 2015 r.**

Konkludując, należy stwierdzić, że niezachowanie przez Skarżącego ustawowego terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej jest także samodzielną przesłanką umorzenia postępowania w tej sprawie na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 1 sierpnia 1997 r. w związku z art. 134 pkt 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 25 czerwca 2015 r. - ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia.

Z tych wszystkich względów, wnoszę jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Hernand
Zastępca Prokuratora Generalnego